

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Talousarvio 2027 Taloussuunnitelma 2028-2030

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta 07.10.2026

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Vastuutaho: Kim Strömmer, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Palvelualuejohtajan katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen tehtävänä on omalla työllään, yhdessä muiden toimijoiden kanssa, pyrkiä varmistamaan kokonaisvaltainen ja monialainen hyvinvointityö ja huomioida maakunta- ja SOTE-uudistuksen vaikutukset toimintaympäristöön. Muutoksessa sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen keskeinen tehtävä on toiminnallisuuden varmistaminen, jotta kuntaan jäävät peruspalvelut vastaavat mahdollisimman hyvin kuntalaisten tarpeisiin.

Aikaisemmat strategisten ohjelmien tavoitteet ovat palvelualueen kehittämistyön pohjana nyt ja tulevana vuosina. Uutta toteutukseen tuo se, että toimenpiteet avataan eri ikäryhmien osalta erikseen. Lasten ja nuorten osalta on jo paljon toimintamalleja, mutta työikäisten ja ikäihmisten toimintamalleja kehitetään lisää. Ennakoivaan hyvinvointiin pureudutaan liikunnan, ruoan, mielen ja päihdetyön kautta. Yhtenä osa-alueena kiusaamisen ehkäisemisen- ja päihdetyön suunnitelma. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan kiusaamiseen puututaan someturva-ohjelman avulla kaikilla kouluilla. Kuntalaisten harrastustoiminnan kehittäminen ja mahdollistaminen eri tavoin jatkuu vuoden 2027 aikana. Palvelualueen uusina strategisina hankkeina on Kohtaamisten Hollola- ja Liikunnallisen elämäntavan edistäminen-hanke.

Kohtaamisten Hollola-hankkeessa haetaan ratkaisu siihen, että Hollolassa ei ole riittävästi kaikille ikäryhmille soveltuvia matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja ja yhteisöllisiä tiloja, mikä heikentää kuntalaisten mahdollisuuksia saada oikea-aikaista tukea, osallistua toimintaan ja kohdata toisiaan. Eri ikäryhmien hyvinvointiin, arjen tukeen ja osallisuuteen liittyvät tarpeet eivät nykyisellään kohtaa palvelurakenteen kanssa, mikä korostaa tarvetta kokoavalle, saavutettavalle ja monitoimijaiselle toimintaympäristölle (fyysinen kohtaamispaikka).

Liikunnallisen elämäntavan edistämisen-hanke vastaa lasten ja nuorten liikkumattomuuden, harrastamattomuuden ja älylaitteilla vietetyn ajan lisääntymiseen sekä perusopetuslain uudistukseen liikunnallisen elämäntavan edistämisestä. Tavoitteena on lisätä esi- ja perusopetusikäisten liikunnan neuvontaa, vahvistaa arjen liikkumisen mahdollisuuksia ja tukea kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Hankkeessa koordinoidaan ja kehitetään jo olemassa olevia lasten ja nuorten liikkumista tukevia palveluja sekä lisätään liikunnanohjaajien resurssia. Ensisijainen kohderyhmä ovat lapset ja nuoret, mutta samalla vahvistetaan myös kaikenikäisille kuntalaisille suunnattuja liikuntaryhmiä ja tuettuja liikuntapalveluja.

Kunnanhallitus päätti 18.8.2025 käynnistää Hollolan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelmatyön. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelman tavoitteena on toteuttaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kokonaistarkastelu siten, että siinä tarkastellaan ja yhteensovitetään paitsi valtuuston toivomusponnen ja valtuustoaloitteen sisältämiä kysymyksiä, myös valtuustokaudella 2021-2025 sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan erillisarviointeja ja -päätöksiä (muun muassa 5-6 luokkien palauttamista kyläkouluihin, lukiokoulusta ja oppilaaksiottoalueita, Salpakankaan ja Heinsuon koulujen oppilasohjausta), palveluverkkoa sekä elinkaarikoulujen Heinsuon ja Kalliolan sekä Kankaan koulun tulevaisuutta osana kokonaisuutta.

Keskeistä suunnitelmassa on yhteensovittaa myös oppilaiden tuen palveluja, palvelualueen lasten ja nuorten palveluja sekä elinvoiman palvelualueen siivous- ja ruokahuollon ja joukkoliikenteen palveluja. Palvelusuunnitelman tarkoituksena on luoda valtuustokauden yli ulottuva (2030–2035) kokonaisvaltainen laadukkaiden palvelujen, investointien ja talouden yhteensovittava tarkastelu. Palvelusuunnitelman keskeinen osa on palvelutarpeen arviointi. Suunnitelman toteutti FCG Oy (Finnish Consulting Group Oy).

Oppimisen tuen uudistukseen liittyen Opetushallitus on antanut 13.2.2025 määräyksen perusopetuksen järjestäjille. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta on 20.8.2025 hyväksynyt tarvittavat muutokset opetussuunnitelmaan. Jatkossa perusopetuslaissa säädetään nykyisten tuen tasojen sijaan konkreettisista oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimista, joiden lähtökohtana on oppilaiden tuen tarpeet. Uudistuksen tarkoituksena on, että oppilas saa tuen oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Riittävästi ja oikea-aikaisesti oppilaita auttavilla palveluilla on arvioitu voitavan vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta pitkällä aikavälillä. Oppilaiden tukemisen vahvistaminen perustuu myös koulun opetus- ja kasvatushenkilöstön väliseen entistä suunnitelmallisempaan yhteistyöhön. Uudistuksessa

oppimisen ja koulunkäynnin tukeen kuuluvat ryhmämuotoiset tukimuodot, oppilaskohtaiset tukitoimet sekä perusopetuksen oppimäärää ja opetussuunnitelman tavoitteita rajaavat viimesijaiset toimet. Tuen uudistaminen on osa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelmaa.

Vapaa-aikapalvelut on osa palvelusuunnitelmaa. Vapaa-aikapalvelut ovat tärkeä osa Hollolan lasten ja nuorten vapaa-ajan kokonaisuutta sekä koulun arkea tukevaa ennaltaehkäisevää työtä. Toiminta vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja turvallista arkea sekä tukee matalan kynnyksen kohtaamista koulupäivän aikana ja sen jälkeen. Koulunuorisotyön sijoittuminen osaksi koulujen toimintaympäristöä sekä nuorisotilojen yhteyteen mahdollistaa palvelujen tarkoituksenmukaisen kohdentamisen eri alueille ja ikäryhmille. Kompassitunnit ja tarveperusteinen ryhmämuotoinen työ tukevat osaltaan lasten ja nuorten kasvua, vuorovaikutustaitoja ja arjen hallintaa.

Kuntalain (410/2015) 110§:ssä säädetään kunnan talousarviosta ja sen tasapainovaatimuksesta. Hollolan kunnan hallintosäännön mukaan suunnittelukehyksestä ja talousarvion laadintaohjeesta päättää kunnanhallitus. Konsernipalveluissa on valmisteltu talousarvion laadintaohjeet palvelualueille noudatettavaksi. Hollolan kunnan vuoden 2027 talousarvioon kohdistuu n. 3,4 miljoonan euron sopeuttamispaine (Kunnanhallitus 17.8.2026 §217)

Talousarviovuodelle 2027 esitetään kohdennettavaksi Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueelle säästötavoitteita 1 500 000 euroa. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue valmistelee talousarvioesityksensä siten, että palvelualueen sitova taso on toimintakate. Asiaa on käsitelty sivistys- ja hyvinvointivaliokunnassa 10.6.2026.

Palvelukuvaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminta on pääosin lakisäätelistä tai lailla ohjattua. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueista. Vapaa-aikapalveluiden vastuualue pitää sisällään nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kokonaisuudet. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue vastaa kyseessä olevien vastuualueiden toiminnan järjestämisestä, kehittämisestä, päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan painopiste on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista, oppimisesta ja sivistyksestä sekä mahdollistaa kuntalaisten omia toimintamahdollisuuksia.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen palvelulupaukset
Varhaiskasvatus

Tarjoamme lapsiystävällistä palvelua ja meille mahtuu hirveen monta luontoa.

- Kohtaamme jokaisen lapsen
- Kuuntelemme ja kasvatamme yhdessä
- Toimimme luotettavasti ja teemme turvallista arkea
- Teemme saumatonta yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa

Perusopetus

Osallistumme ja opimme yhdessä uusissa ympäristöissä tulevaisuutta varten.

- Huomioimme opetuksessa oppilaiden yksilölliset tiedot ja taidot
- Varmistamme oikea-aikaisen kasvun ja oppimisen tuen
- Hyödynnämme kaikkien osaamista ja vahvuuksia
- Tuemme vanhemmuutta

Vapaa-aikapalvelut

Mahdollistamme kuntalaisille omanlaista, onnellista ja yhteisöllistä arjen hyvinvointia.

- Edistämme kuntalaisten vapaa-ajan toimintaa ja harrastamista
- Kehitämme yhdessä ja monialaisesti hyvinvointia tukevia rakenteita
- Tuemme kuntalaisten aktiivista ja turvallista elämää

Palvelusuunnitelma 2027

Hollolan varhaiskasvatuksessa edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä lapselle tärkeiden aikuisten kanssa. Lapsi aloittaa kotoisan polkunsa ympärillään luotettavat ja turvalliset varhaiskasvatuksen aikuiset.

Varhaiskasvatukseen mahtuu monta luontoa - moniammatillinen henkilöstö huomioi jokaisen lapsen yksilönä mahdollistaen lapsen hyvän päivän toteutumisen. Varhaiskasvatus tarjoaa perheystävällistä palvelua eloisissa ja kotoisissa oppimisympäristöissä, vehreän luonnon juurella.

Kouluissa oppiminen perustuu aktiiviseen toimintaan ja yhdessä tekemiseen lapsia ja perheitä osallistamalla. Oppimisella on monta luontoa. Koulut ja lähiympäristö on tehty toimintaa varten. Nykyaikaiset opetuskokonaisuudet murtavat rajoja. Oppilaat kohdataan yksilöinä heidän koulupolullaan.

Hollolan vapaa-aikapalveluiden toiminnan keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen. Tarjolla on kaikille toimivat ja laaja-alaiset, aikaan ja ilmiöihin reagoivat palvelut, joista löytyy jokaiselle jotakin. Vapaa-aikapalveluiden tärkein tehtävä on mahdollistaa kuntalaisille moninaiset mahdollisuudet omanlaiseen vapaa-ajan viettoon ja hyvinvoinnin tukeen. Tähän pääsemme tekemällä asioita yhdessä kuntalaisten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2028-2030

Palvelualueen toiminnassa painottuvat kehittämismyönteisyys, tulevaisuusorientaatio, ennakointi ja yhdessä tekeminen. Tulevien vuosien osalta asiakasmäärien muutokset ja niiden vaikutukset. Henkilöstömäärää seurataan ja suhteutetaan vastamaan asiakastarvetta. Asiakaskohtaamiset ja -kokemus on ollut aikaisempina vuosina keskiössä ja niiden kehittämistä jatketaan yhdessä palvelualueen esihenkilöiden kanssa. Palvelualueen strategista ohjelmista on syntynyt jatkumo tulevien vuosien hyvinvointityölle.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET	
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	
Tavoite: Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi vahvistuu ennaltaehkäisevien palvelujen, oikea-aikaisen tuen, terveellisten elämäntapojen sekä monialaisen yhteistyön avulla. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia vahvistetaan ennaltaehkäisevillä palveluilla, oikea-aikaisella tuella, liikunnallista elämäntapaa edistävillä ratkaisulla sekä kunnan, hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyöllä.	
Mittarit	
MOVE-tulokset – MOVE-mittauksissa terveydentila kuluttavalla tai haittaavalla tasolla (%)	
Kouluterveyskysely – Ei säännöllisesti harrasta mitään kerran viikossa. (%)	
Seudullinen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kysely – Huoltajien kokemus lasten viihtymisestä ja heidän kaverisuhteiden määrästä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. (Asteikolla 1-5)	
Vastuu	Sivistyksen - ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä
Valiokuntaan nähden sitovat tavoitteet	
Tavoite: Vahvistetaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia monialaisen yhteistyön sekä ennaltaehkäisevien ja varhaisen tuen toimintamallien avulla. Palvelujen saavutettavuutta, löydettävyyttä ja asiakaskokemusta parannetaan yhteistyössä hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakunnan ja muiden kumppaneiden kanssa. Henkilöstö tunnistaa käytettävissä olevat palvelut ja ohjaa lapset, nuoret ja perheet oikea-aikaisesti tarkoituksenmukaisen tuen piiriin.	
Mittarit	
Opiskeluhoollon ohjausryhmän kokoukset totutuvat ja tuen toimintamalleja ja rakenteita edistetään ja hyviä käytänteitä jaalkautetaan. Asiakaskokemusta seurataan ohjausryhmässä.	
LAPE-kehittämisryhmän kokoukset toteutuvat vuosittain ja nuorten monialainen yhteistyöryhmä toteutuu osana LAPE-kehittämisryhmää 2x/vuosi	
Vastuu	Sivistyksen - ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä
Tavoite: Lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua, vaikuttaa ja tulla kuulluiksi vahvistetaan varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalvelujen arjessa sekä heitä koskevien palvelujen ja päätösten valmistelussa. Osallisuutta toteutetaan ikätasoisesti, yhdenvertaisesti ja lapsille ja nuorille luonteissa toimintaympäristöissä. Osallisuutta ei rajata yksittäisiin kyselyihin, vaan sitä vahvistetaan jatkuvana toimintatapana.	
Mittarit	
Kouluterveyskysely – Osallisuusindikaattori 8.–9. lk. (Heikko osallisuuden kokemus %)	
Käytyjen skidialogi ja erätaukokeskustelujen määrä	
Varhaiskasvatuksessa seurantatietoa kerätään systemaattisesti. (%)	
Vastuu	Sivistyksen - ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä

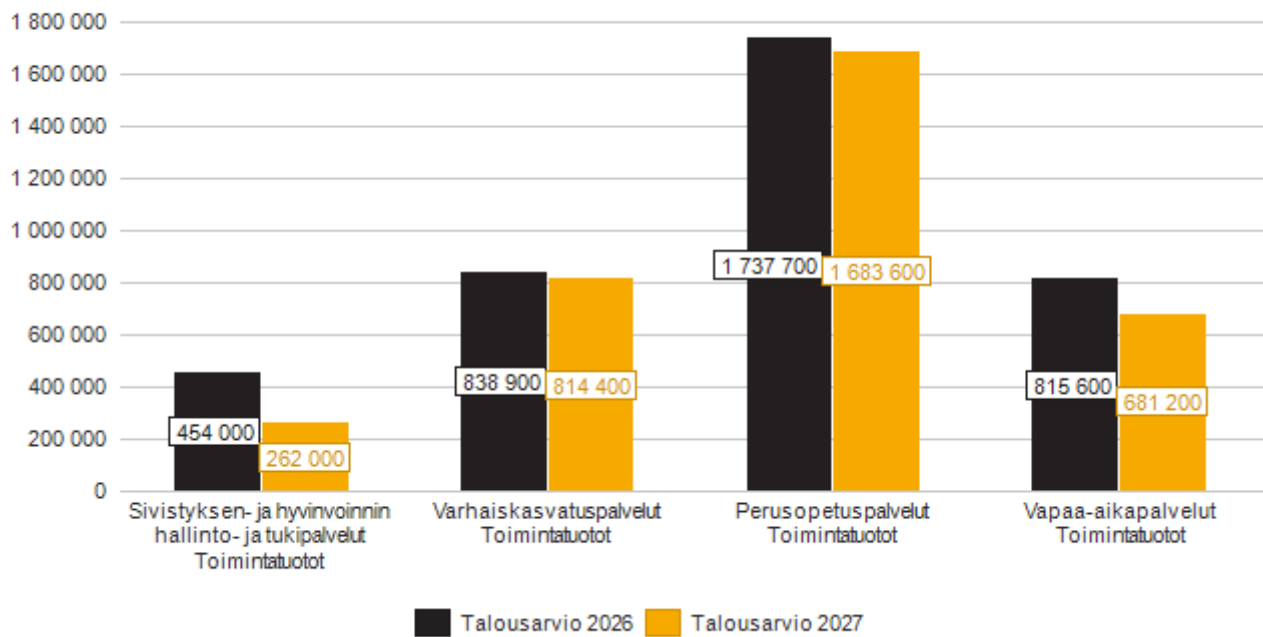
Tuloarviot ja määrärahat

Sitova toimintakate

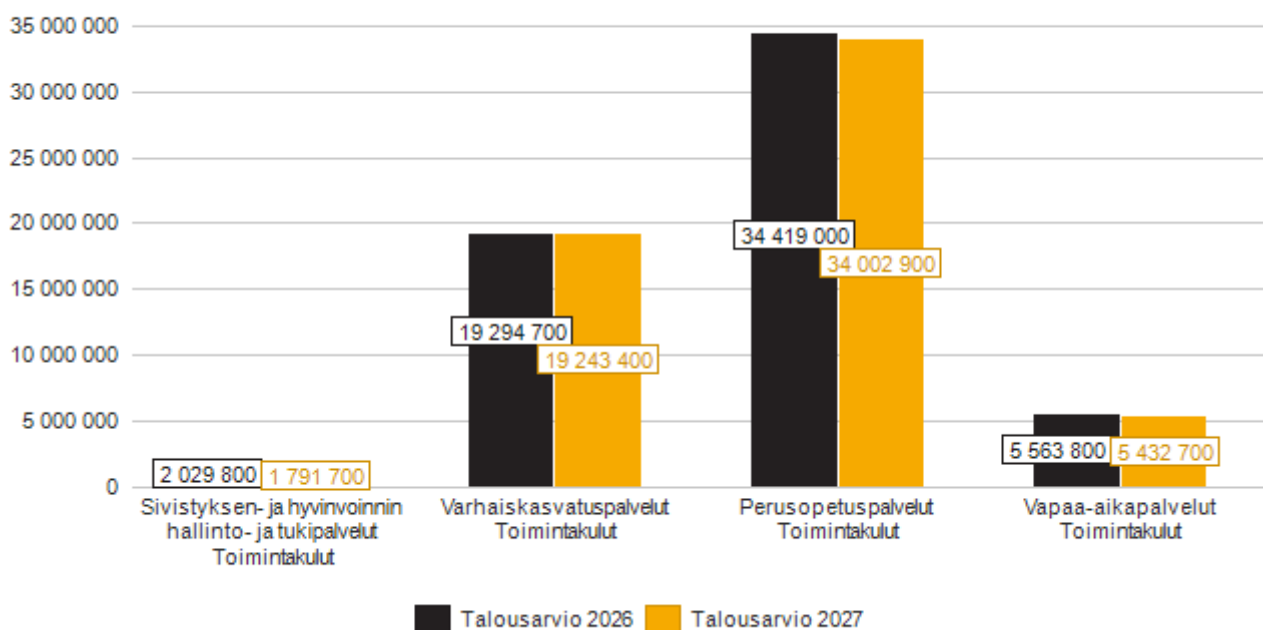
	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	3 490 510	3 846 200	3 441 200	-10,5 %	3 444 200	3 447 100	3 450 100
Myyntituotot	2 174 799	2 059 800	1 911 900	-7,2 %	1 914 900	1 917 800	1 920 800
Maksutuotot	771 685	1 159 600	1 100 000	-5,1 %	1 100 000	1 100 000	1 100 000
Tuet ja avustukset	351 803	468 500	276 500	-41,0 %	276 500	276 500	276 500
Muut toimintatuotot	192 224	158 300	152 800	-3,5 %	152 800	152 800	152 800
Toimintakulut	-58 605 937	-61 307 300	-60 470 700	-1,4 %	-61 426 300	-62 810 900	-64 227 000
Henkilöstökulut	-30 021 775	-31 432 800	-30 640 600	-2,5 %	-31 242 200	-32 022 600	-32 823 100
Palkat ja palkkiot	-24 321 058	-25 440 200	-24 750 900	-2,7 %	-25 246 300	-25 877 400	-26 523 600
Henkilösivukulut	-5 700 717	-5 992 600	-5 889 700	-1,7 %	-5 995 900	-6 145 200	-6 299 500
Eläkekulut	-4 890 822	-5 039 500	-4 959 400	-1,6 %	-5 049 800	-5 176 700	-5 305 700
Muut henkilösivukulut	-809 895	-953 100	-930 300	-2,4 %	-946 100	-968 500	-993 800
Palvelujen ostot	-15 730 066	-16 029 100	-16 609 400	3,6 %	-16 892 300	-17 228 200	-17 570 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 033 431	-1 126 100	-1 060 000	-5,9 %	-1 079 900	-1 100 200	-1 120 800
Avustukset	-1 309 066	-1 404 400	-1 432 800	2,0 %	-1 461 400	-1 490 600	-1 520 400
Muut toimintakulut	-10 511 599	-11 314 900	-10 727 900	-5,2 %	-10 750 500	-10 969 300	-11 192 600
Toimintakate	-55 115 427	-57 461 100	-57 029 500	-0,8 %	-57 982 100	-59 363 800	-60 776 900
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 566	0	0	0,0 %	0	0	0
Vuosikate	-55 117 993	-57 461 100	-57 029 500	-0,8 %	-57 982 100	-59 363 800	-60 776 900
Poistot ja arvonalentumiset	-18 825	-41 500	-59 300	42,9 %	-73 700	-70 200	-50 300
Suunnitelman mukaiset poistot	-18 825	-41 500	-59 300	42,9 %	-73 700	-70 200	-50 300
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-55 136 818	-57 502 600	-57 088 800	-0,7 %	-58 055 800	-59 434 000	-60 827 200

Arvio vastuualuekohtaisesta määrärahan jakautumisesta

Toimintatuotot

Toimintakulut

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto- ja tukipalvelut

Vastuutaho: Minna Säkkinen-Salminen, palvelupäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinto- ja tukipalvelut vastaavat palvelualueen johtamisen, valmistelun ja toiminnan tuesta sekä sujuvien, turvallisten ja taloudellisten toimintaprosessien edellytyksistä. Vastuualueeseen kuuluvat muun muassa yleis- ja oppilashallinto, asiakaspalvelu, valiokunta- ja sidosryhmäyhteistyö, koululaiskuljetusten suunnittelu, perhekeskuskehittäminen sekä teknisen työn tilojen kunnossapidon palvelut.

Asiakaslähtöisyyttä, tietoturvaa ja prosessien sujuvuutta on paranneltu järjestelmiä ja prosesseja kehittämällä. Vuoden 2026 keskeisiä onnistumisia ovat valtionhallinnosta tulneiden uudistusten läpivienti, erityisesti oppimisen tuen uudistuksen vaatimat muutokset, sähköisessä arkistoinnissa edistyminen sekä henkilökuljetusten kilpailutuksen toteuttaminen, uuden sopimuskauden hallittu käynnistäminen ja koululaiskuljetusten reitti- ja kalustosuunnittelun tehostaminen.

Toimintaympäristön muutokseen vaikuttavat ennen kaikkea lainsäädännön uudistukset, tietojärjestelmien modernisointi, sähköiseen tiedonhallintaan siirtyminen sekä kustannuspaineet. Muutokset lisäävät hallinto- ja tukipalveluiden yhteensovittavaa työtä, järjestelmien ja ohjeiden jatkuvaa päivittämistä sekä henkilöstön osaamis- ja muutosjohtamisen tarvetta. Samalla talouden tasapainottaminen edellyttää hankintojen, sopimusten, kuljetusratkaisujen ja resurssien suunnitelmallista optimointia palvelujen laadusta, tietosuojasta ja toimintavarmuudesta tinkimättä.

Kuntastrategiaa ja sen visiota toteutetaan vahvistamalla sujuvaa arkea, taloudellisesti kestävää toimintaa ja palvelujen saavutettavuutta. Tätä tukevat muun muassa digitaaliset ja turvalliset palveluprosessit, koulukuljetusten kustannustehokas järjestäminen sekä monialainen perhekeskustyö. Yhteistyö hyvinvointialueen, palveluntuottajien, oppilaitosten ja kunnan eri palvelualueiden kanssa vahvistaa osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja ennakoivaa palvelukehittämistä.

Vastuualueen palvelusuunnitelma 2027

Vuonna 2027 hallinto- ja tukipalvelut varmistavat osaltaan sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen sujuvan, turvallisen ja taloudellisesti kestävän toiminnan. Toimintaa ohjaavat kuntastrategia sekä tavoite tasapainoisesta taloudesta.

Palveluprosesseja, hankintoja, sopimuksia ja resurssien käyttöä arvioidaan tilannekohtaisesti. Koululaiskuljetuksissa vakiinnutetaan vuonna 2026 kilpailutettujen sopimusten mukainen toiminta ja seurataan palvelun laatua, kustannuksia, matka-aikoja sekä sopimusehtojen toteutumista. Reittejä ja autokiertoja optimoidaan, joukkoliikenteen ja syöttökuljetusten käyttöä lisätään tarkoituksenmukaisesti ja erilliskuljetusten, yksinkulkuoikeuksien sekä kaluston yhteiskäytön vaihtoehtoja arvioidaan oppilaiden turvallisuus ja lakisääteiset oikeudet turvaten.

Digitalisaatiossa jatketaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tietojärjestelmäkokonaisuuden yhtenäistämistä, integraatioiden kehittämistä ja manuaalisen työn vähentämistä. Oppimisen tuen uudistuksen edellyttämät prosessi-, järjestelmä-, asiakirja- ja tilastointimuutokset saatetaan osaksi vakiintunutta toimintaa. Wilman modernisointiin, turvalliseen tunnistautumiseen ja sähköisiin asiointipalveluihin liittyvien paikallisten muutosten toteutusta jatketaan hallitusti. Sähköistä arkistointia edistetään suunnitelmallisesti samalla, kun hybridivaiheen asiakirjahallinta, tietosuoja, tietoturva ja toiminnan jatkuvuus varmistetaan.

Perhekeskus- ja kohtaamispaikkatoimintaa kehitetään Kohtaamisten Hollola -hankkeen mukaisesti monialaisena ja kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta vahvistavana kokonaisuutena. Vuonna 2027 lapsi- ja perhepalveluiden kehittämisessä selkiytetään palvelurakennetta, vastuita, palveluohjausta ja yhteistyökäytäntöjä hyödyntäen perhekeskusmanuaalia, palvelukarttaa, sähköistä perhekeskusta ja systeemisen toimintamallin koulutuksesta saatuja oppeja. Kunnan, Päijät-Hämeen hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakunnan ja muiden toimijoiden yhteistyöllä vahvistetaan ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja, oikea-aikaista tukea ja sujuvia palvelupolkuja.

Rekrytoinnin ja sijaishankinnan toimintamalleja kehitetään palvelujen jatkuvuuden ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Hollola-talon valmisteluun liittyviin toiminnallisiin muutoksiin varaudutaan yhteistyössä muiden palvelualueiden kanssa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2028-2030

Palvelualueen ja sitä myöten hallinto- ja tukipalveluiden vastuualueen toimintaan vaikuttavat erilaiset valtionhallinnon linjaukset, hallituksen talouspäätökset sekä sivistyshallinnon hallinnonalauudistus. Hallinto- ja tukipalvelut reagoivat muutoksiin kulloisenkin tilanteen vaatimalla tavalla, ensisijaisesti luovin ratkaisuin, hyödyntämällä olemassa olevaa resurssia ja osaamista kehittämällä. Hallinto- ja tukipalveluiden näkökulmasta keskeisellä sijalla muutoksissa tulee olemaan erilaiset oppilashallintojärjestelmiin kohdistuvat tekniset ratkaisut sekä valtionavustuskäytänteisiin ja tiedonkeruuseen liittyvät muutokset, jotka vaativat työpanosta.

Perhekeskus ja kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen ovat myös kehittämisen keskiössä. Kohtaamisten Hollola -hankkeen kautta vahvistamme hollolalaisten hyvinvointia ja osallisuutta kaikissa ikäryhmissä kokoamalla ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja yhtenäiseksi, saavutettavaksi ja monitoimijaiseksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on kehittää palvelurakenne ja fyysinen tila, joka mahdollistaa oikea-aikaisen tuen saamisen, sujuvat palvelupolut sekä kokonaistaloudellisesti kestävä toiminnan. Hankkeen myötä kunnan, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin yhteistyö vahvistuu, palvelujen tunnistettavuus ja saavutettavuus paranevat, ja kuntalaisille syntyy mahdollisuus saada arjen tukea sekä osallistua yhteisölliseen toimintaan.

Tämänhetkisen tiedon valossa taloussuunnitelmavuosille sijoittuu Hollola talon toteutus osana keskuskortteleiden kehityssuunnitelmaa. Hollola talo tulee valmistuttuaan yhdistämään kunnan virasto- ja toimitilat. Suunnitelmissa on valmistuttuaan siten vaikutuksia myös koko sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen hallintoon ja sen toimintaan.

Tuloslaskelma

Sitova toimintakate

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	336 702	454 000	262 000	-42,3 %	262 000	262 000	262 000
Myyntituotot	1 300	4 000	4 000	0,0 %	4 000	4 000	4 000
Tuet ja avustukset	335 402	450 000	258 000	-42,7 %	258 000	258 000	258 000
Toimintakulut	-1 730 070	-2 029 800	-1 791 700	-11,7 %	-1 764 500	-1 804 900	-1 845 600
Henkilöstökulut	-1 107 415	-1 214 500	-1 046 700	-13,8 %	-1 025 600	-1 051 300	-1 077 300
Palkat ja palkkiot	-895 251	-981 700	-842 800	-14,1 %	-825 300	-845 800	-866 900
Henkilösivukulut	-212 164	-232 800	-203 900	-12,4 %	-200 300	-205 500	-210 400
Eläkekulut	-182 937	-196 000	-172 200	-12,1 %	-169 400	-173 700	-177 900
Muut henkilösivukulut	-29 227	-36 800	-31 700	-13,9 %	-30 900	-31 800	-32 500
Palvelujen ostot	-355 600	-404 900	-460 600	13,8 %	-469 800	-479 300	-488 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 199	-46 300	-33 000	-28,7 %	-33 600	-34 200	-34 800
Avustukset	-131 582	-156 700	-130 200	-16,9 %	-132 800	-135 500	-138 200
Muut toimintakulut	-118 274	-207 400	-121 200	-41,6 %	-102 700	-104 600	-106 500
Toimintakate	-1 393 368	-1 575 800	-1 529 700	-2,9 %	-1 502 500	-1 542 900	-1 583 600
Rahoitustuotot ja -kulut	-424	0	0	0,0 %	0	0	0
Vuosikate	-1 393 792	-1 575 800	-1 529 700	-2,9 %	-1 502 500	-1 542 900	-1 583 600
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-33 300	0,0 %	-50 000	-66 700	-50 000
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	-33 300	0,0 %	-50 000	-66 700	-50 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 393 792	-1 575 800	-1 563 000	-0,8 %	-1 552 500	-1 609 600	-1 633 600

Erittely määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetutuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Hanketulojen muutokset	-192
Toimintakulut	
Vauva- ja muuttorahaetuuden päätyminen	-20
Vuokrakustannusten muutos	-27
Hankemenojen muutokset	-192
Järjestelmäasiantuntijan palkka	-21

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto- ja tukipalvelut			
Wellamo - opisto, opetustunteja	8 996	9 974	9 974

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto- ja tukipalvelut

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintakulut	-1 032 624	-1 197 300	-1 173 500	-2,0 %	-1 148 500	-1 175 700	-1 203 200
Toimintakate	-1 032 624	-1 197 300	-1 173 500	-2,0 %	-1 148 500	-1 175 700	-1 203 200

Sivistystoimen hankkeet

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	336 702	454 000	262 000	-42,3 %	262 000	262 000	262 000
Toimintakulut	-374 099	-454 000	-262 000	-42,3 %	-252 700	-258 600	-264 500
Toimintakate	-37 397	0	0	-100,0 %	9 300	3 400	-2 500

Wellamo-opisto

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintakulut	-195 568	-248 300	-226 000	-9,0 %	-230 500	-235 100	-239 700
Toimintakate	-195 568	-248 300	-226 000	-9,0 %	-230 500	-235 100	-239 700

Musiikkitoimi

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintakulut	-127 778	-130 200	-130 200	0,0 %	-132 800	-135 500	-138 200
Toimintakate	-127 778	-130 200	-130 200	0,0 %	-132 800	-135 500	-138 200

Varhaiskasvatuspalvelut

Vastuutaho: Sanja Pokki, varhaiskasvatuspäälikkö

Vastuualuepäälikön katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella järjestetään varhaiskasvatusta, joka edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Esihenkilöt vastaavat yksikköjensä osalta varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta ja perhepäivähoidosta. Varhaiskasvatuspalveluiden vastuulla ovat varhaiskasvatuksen sisäinen ja ulkoinen asiakaspalvelu, asiakasmaksut, varhaiskasvatuksen tietovaranto (VARDA), varhaiskasvatuksessa käytettävien järjestelmien pääkäyttäjäys, palveluseteliprosessit, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta, varhaiskasvatuksen pedagoginen- ja järjestelmäkehittäminen sekä laadunarviointi (Valssi).

Kunnallisen varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatus. Avoin varhaiskasvatus on merkittävä osa Hollolan lapsiperheiden palvelukokonaisuutta ja perhekeskuksen kohtaamispaikkatoimintaa. Toiminnan kävijämäärät ovat pysyneet hyvällä tasolla, ja toimintaa kehitetään edelleen vastaamaan lapsiperheiden tarpeita. Avoin varhaiskasvatus tarjoaa perheille mahdollisuuksia vertaistukeen, osallisuuteen ja yhteiseen toimintaan sekä tukee perheiden hyvinvointia matalalla kynnyksellä. Pedagogisesti suunniteltu toiminta täydentää muuta varhaiskasvatus- ja perhepalveluiden kokonaisuutta.

Hollolassa järjestetään myös vuorohoitoa eli ilta-, yö- ja viikonloppuhoitoa Salpakankaan päiväkodissa. Kunnallisen varhaiskasvatuksen lisäksi lasta voidaan hoitaa myös kotihoidon tuella tai yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Esiopetus toteutetaan alkuluokkatoimintana kouluilla yhteistyössä perusopetuksen vuosiluokkien 1–2 kanssa.

Yksityisen varhaiskasvatuksen toimintamuotoja Hollolassa ovat yksityinen päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta ja ohjaus toteutetaan kunnan lakisääteisenä tehtävänä hallintosäännön mukaisesti. Kuluneina vuosina valvonnassa on kehitetty toimintamalleja ja luotu yhtenäisiä valvontakäytäntöjä. Vuonna 2026 käyttöön otettu rekisteröintimenettely sekä valvontaviranomaisen tarkentuneet ohjeet ovat tuoneet uusia velvoitteita ja lisänneet kunnan valvontavastuuta. Palveluntuottajien kanssa tehtävää yhteistyötä kehitetään edelleen siten, että yksityisen ja kunnallisen varhaiskasvatuksen palvelutaso, laatu ja toimintakäytännöt ovat mahdollisimman yhdenmukaisia. Palvelusetelilaki ohjaa yksityisen varhaiskasvatuksen tuottamista palvelusetelillä.

Hollolan varhaiskasvatuksessa luontokasvatus on vakiintunut osa pedagogista toimintaa. Luonto- ja ympäristöpedagogiikkaa toteutetaan monipuolisesti arjessa ja sen avulla vahvistetaan lasten hyvinvointia, osallisuutta sekä kestävän elämäntavan omaksumista. Hollolan varhaiskasvatuksessa toteutetaan Monta luontoa -opinpolkua, jossa keskeinen toiminnallinen perusta on lapsiryhmän lähiretkely vähintään kerran viikossa. Monta luontoa-opinpolku tukee ja edistää kestävän kehityksen tavoitteita vahvistamalla lasten luontosuhdetta, ympäristövastuullisuutta ja luonnon monimuotoisuuden ymmärtämistä. Vuonna 2027 laaditaan varhaiskasvatuksen Kulttuuripolku -suunnitelma, jonka avulla vahvistetaan lasten mahdollisuuksia tutustua ja osallistua paikalliseen kulttuuritoimintaan osana varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa.

Hollolan varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksen opetussuunnitelma päivitettiin vuonna 2026 ePerusteet-järjestelmään. Vuonna 2027 painopisteenä on toimintaa ohjaavien asiakirjojen tavoitteiden ja toimintatapojen entistä vahvempi juurruttaminen osaksi arjen pedagogista toimintaa sekä henkilöstön osaamisen vahvistaminen. Liikunnallisen elämäntavan edistämisen velvoittavuus näkyy toimintakulttuurin, oppimisympäristöjen ja pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Tavoitteena on tukea lasten päivittäistä fyysistä aktiivisuutta ja hyvinvointia. Kehittämistyön painopisteiden toteutumista tuetaan ulkoisten ja sisäisten koulutusten sekä pedaporinoiden avulla. Pedaporinat ovat osa henkilöstön jatkuvaa osaamisen kehittämistä sekä pedagogisten käytäntöjen arviointia, yhtenäistämistä sekä kehittämistä.

Hollolassa varhaiskasvatuksen laadun arviointia toteutetaan digitaalisen kansallisen laadunarviointijärjestelmä Valssin avulla. Valssi on henkilöstön arviointityökalu ja osa seudullista arviointikokonaisuutta. Huoltajien osuus varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arvioinnissa toteutetaan vuosittain seudullisella kyselyllä. Lasten osallisuutta seudullisessa arvioinnissa toteutetaan Seikkaillen Päijät-Hämeessä pelin kautta. Arviointi toteutetaan vuosittain, ja sen pohjalta asetetaan tavoitteet toiminnan kehittämiseksi.

Varhaiskasvatuksen kustannukset ovat viime vuosina nousseet merkittävästi Hollolassa valtakunnallisen kehityksen mukaisesti. Kustannusten nousuun ovat vaikuttaneet muun muassa osallistumisasteen kasvu, alle 3-vuotiaiden lasten määrän kasvu, henkilöstörakenteen muutokset, palkkakustannusten nousu sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin tehdyt muutokset. Vaikka kustannusten kasvuvauhti on viimeisimpien tietojen perusteella hidastunut, toimintaan kohdistuu edelleen merkittäviä rakenteellisia ja lainsäädännöllisiä kustannuspaineita. Tämä korostaa talouden suunnitelmallisen seurannan, palvelurakenteen tarkoituksenmukaisen kehittämisen sekä resurssien tehokkaan kohdentamisen merkitystä tulevana vuosina. Varhaiskasvatusmaksuista kertyvä tuotto on laskenut viime vuosien aikana merkittävästi ja vastaavasti palvelusetelikulut ovat nousseet. Näihin ovat vaikuttaneet varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tehdyt muutokset sekä indeksitarkistukset, jotka ovat muuttaneet tuloja.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön henkilökohtaisten työpuhelinien käyttöönottoa on valmisteltu yhteistyössä kunnan tietohallinnon kanssa. Työpuhelimet otetaan käyttöön viimeistään vuoden 2027 aikana. Käyttöönotolla vahvistetaan viestinnän sujuvuutta, tiedonkulkua, tietoturva, tietosuojan toteutumista sekä digitaalisten palvelujen hyödyntämistä päivittäisessä työssä.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrään vaikuttavat alle kouluikäisten lasten määrän kehitys sekä lapsiperheiden muuttoliike. Laissa on säädetty subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen ja erityisesti alle 3-vuotiaiden lasten osuus on kasvanut viime vuosina. Hollolassa yli 80 prosenttia varhaiskasvatusikäisistä lapsista osallistuu varhaiskasvatukseen, mikä on valtakunnallisesti korkea osallistumisaste. Vaikka syntyvyyden laskun seurauksena lasten määrän ennustetaan pitkällä aikavälillä vähenevän, varhaiskasvatuspalvelujen kysynnän kehitystä on vaikea ennakoita. Varhaiskasvatuspaikat ovat olleet tehokkaasti käytössä, ja niiden alueellista tarvetta sekä riittävyyttä arvioidaan jatkuvasti osana palvelusuunnitelmaa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma 2027

Vuonna 2026 päivitettiin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintaa ohjaavat asiakirjat, Hollolan varhaiskasvatussuunnitelma sekä esiopetuksen opetussuunnitelma. Kehittämisen painopisteenä on henkilöstön osaamisen vahvistaminen koulutusten, pedagogisten keskustelujen ja yhteisen kehittämistyön avulla, jotta asiakirjojen tavoitteet toteutuvat entistä vahvemmin arjen pedagogisessa toiminnassa. Yhtenä keskeisenä kehittämiskohteena varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on liikuntaan ja liikkumiseen liittyvien toimintatapojen kehittäminen sekä liikunnallisen elämäntavan edistäminen osana jokapäiväistä pedagogiikkaa. Lisäksi jatketaan digi- ja luontopedagogiikan suunnitelmallista kehittämistä. Varhaiskasvatuksen kulttuurityötä kehitetään yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa laatimalla varhaiskasvatuksen Kulttuuripolku-suunnitelma. Samanaikaisesti valtakunnallisesti korostunut varautuminen, turvallisuuden ja riskienhallinnan merkitys näkyy henkilöstön koulutuksessa ja toimintamallien kehittämisessä.

Avoim varhaiskasvatus on merkittävä osa Hollolan lapsiperheiden kohtaamispaikkaverkostoa ja vakiinnuttanut asemansa osana perhekeskustoimintaa. Pedagogisesti suunniteltu toiminta tarjoaa matalan kynnyksen mahdollisuuksia osallisuuteen, vertaistukeen sekä perheiden kohtaamiseen. Osana lapsi- ja perhepalveluiden kehittämistä vahvistetaan vanhemmuuden tukea ja varhaisen tuen toimintamalleja yhteistyössä perhekeskusverkoston kanssa. Avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa kehitetään edelleen osana kunnan kohtaamispaikka- ja perhekeskustoimintaa huomioiden lapsiperheiden tarpeet, palveluiden vaikuttavuus, saatavuus sekä yhteistyö muiden lapsi- ja perhepalveluiden kanssa.

Yksityisen varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset edellyttävät ohjaus- ja valvontaprosessien jatkuvaa kehittämistä. Käyttöön otettu rekisteröintimenettely, tarkentuneet vastuut ja velvoitteet sekä uudistuneet viranomaiskäytännöt edellyttävät toimintatapojen yhtenäistämistä, palveluntuottajien osaamisen vahvistamista sekä tiivistä yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien kanssa. Tavoitteena on varmistaa palveluiden laatu, turvallisuus, lainmukaisuus ja yhdenvertaiset toimintakäytännöt sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Valvontatyössä korostuvat omavalvonnan tukeminen, ennakoiva ohjaus, valvonnan prosessit ja laadunhallinta.

Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti lainsäädännön, asetusten, valtakunnallisten ohjausasiakirjojen sekä digitaalisten palveluiden kehittymisen myötä. Vaiheittainen siirtyminen varhaiskasvatuksen tietojärjestelmä Efficasta Edlevoon jatkuu, minkä myötä Effic poistuu käytöstä kokonaan. Tämä edellyttää henkilöstön koulutusta, uusien toimintatapojen omaksumista sekä järjestelmien kehittämistä tukemaan sujuvaa arkea ja tiedolla johtamista. Lisäksi varhaiskasvatuksessa varaudutaan henkilöstön työpuhelinien käyttöönottoon, jonka tavoitteena on parantaa viestintää, tiedonkulkua, turvallisuutta sekä digitaalisten palveluiden hyödyntämistä päivittäisessä toiminnassa. Varhaiskasvatuksessa seurataan aktiivisesti toimintaympäristössä tapahtuvia lainsäädännöllisiä muutoksia ja niiden vaikutuksia palvelujen kysyntään. Kotihoidontukea koskevilla valtakunnallisilla uudistuksilla voi toteutuessaan olla vaikutuksia varhaiskasvatukseen osallistumiseen ja palvelutarpeeseen.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2028-2030

Hollolassa jatketaan varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osallistumisen tukemista varhaiskasvatuksen sosionomin opintoihin osana henkilöstön osaamisen kehittämistä. Samalla henkilöstörakennetta uudistetaan valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti muuttamalla vuosittain lastenhoitajien tehtäviä sosionomien tehtäviksi lakimuutokseen vastaamiseksi. Varhaiskasvatustilain mukaisesti kahden kolmasosan varhaiskasvatuksen henkilöstöstä tulee olla korkeakoulutettuja vuoteen 2030 mennessä. Meneillään oleva henkilöstörakenteen siirtymävaihe huomioidaan rekrytoinnissa, henkilöstösuunnittelussa ja osaamisen kehittämisessä.

Varhaiskasvatuksen palvelurakenteen tarkastelu jatkuu myös tulevina vuosina. Varhaiskasvatuksen palvelukokonaisuus on laaja ja monimuotoinen sisältäen kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen palvelutuotannon, lasten hoidon eri järjestämistavat sekä perheiden valinnanvapauden. Lapsimäärien ennustetaan vähenevän, mutta vähennys ei välttämättä näy suoraan varhaiskasvatustalvelujen käyttäjämäärissä. Tämän vuoksi varhaiskasvatuksen palveluvaihtoehtoja, palveluverkkoa ja palvelurakennetta tarkastellaan suhteessa muuttuviin lapsimääriin, osallistumisasteeseen ja perheiden tarpeisiin. Varhaiskasvatustalvelukojojen alueellista tarvetta sekä riittävyttä arvioidaan jatkuvasti. Mahdollisten palvelusuunnitelmaa koskevien ratkaisujen valmistelussa korostuvat viestintä sekä muutostohtaminen, jotta toiminta voidaan turvata muuttuvissa toimintaympäristöissä.

Tuloslaskelma

Sitova toimintakate

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	836 878	838 900	814 400	-2,9 %	814 400	814 400	814 400
Myyntituotot	213 086	228 800	212 400	-7,2 %	212 400	212 400	212 400
Maksutuotot	621 310	610 100	600 000	-1,7 %	600 000	600 000	600 000
Muut toimintatuotot	2 482	0	2 000	0,0 %	2 000	2 000	2 000
Toimintakulut	-18 789 281	-19 294 700	-19 243 400	-0,3 %	-19 617 400	-20 065 800	-20 526 000
Henkilöstökulut	-11 255 118	-11 478 500	-11 501 000	0,2 %	-11 809 000	-12 103 500	-12 407 100
Palkat ja palkkiot	-9 121 465	-9 289 100	-9 296 300	0,1 %	-9 550 400	-9 789 200	-10 033 600
Henkilösivukulut	-2 133 653	-2 189 400	-2 204 700	0,7 %	-2 258 600	-2 314 300	-2 373 500
Eläkekulut	-1 829 315	-1 841 900	-1 855 000	0,7 %	-1 900 700	-1 948 300	-1 997 100
Muut henkilösivukulut	-304 338	-347 500	-349 700	0,6 %	-357 900	-366 000	-376 400
Palvelujen ostot	-4 245 914	-4 688 500	-4 355 300	-7,1 %	-4 419 800	-4 507 300	-4 596 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-108 606	-138 600	-159 500	15,1 %	-162 100	-164 900	-167 700
Avustukset	-1 019 783	-1 090 800	-1 142 600	4,7 %	-1 165 400	-1 188 600	-1 212 400
Muut toimintakulut	-2 159 861	-1 898 300	-2 085 000	9,8 %	-2 061 100	-2 101 500	-2 142 700
Toimintakate	-17 952 403	-18 455 800	-18 429 000	-0,1 %	-18 803 000	-19 251 400	-19 711 600
Rahoitustuotot ja -kulut	-60	0	0	0,0 %	0	0	0
Vuosikate	-17 952 464	-18 455 800	-18 429 000	-0,1 %	-18 803 000	-19 251 400	-19 711 600
Poistot ja arvonalentumiset	-4 485	-11 000	0	-100,0 %	0	0	0
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 485	-11 000	0	-100,0 %	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-17 956 948	-18 466 800	-18 429 000	-0,2 %	-18 803 000	-19 251 400	-19 711 600

Erittely määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetutuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Hoitopäivämaksujen vähennys	-10
Kotikuntakorvaustulojen vähennys	-16
Toimintakulut	
Vuokrakustannusten kasvu	183
Siivouskustannusten vähennys	-24
Ateriakustannusten vähennys	-42
Palvelusetelien vähennys	-181
Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen sekä yksityisen hoidon tuen kuntalisän kasvu	51
ICT-palvelujen kustannuskasvu (henkilökohtaiset liittymät ja lisenssit)	58
Kalustohankintojen kasvu (kaappisängyt, henkilökohtaiset puhelimet)	42

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027
Kotihoidon tuki			
- Tuen saajia, keskimäärin / vuosi	181	180	205
- Lapsia tuen piirissä, keskimäärin / vuosi	223	225	255
- Kotihoidon tuki / tuensaaja / vuosi	3 905	3 970	3 920
Varhaiskasvatus			
0–6 vuoden ikäluokka yhteensä 31 .12	1 344	1 300	1 330
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osallistumisaste %		81	82
- joista kunnan tuottamassa päiväkotihoidossa	591	600	610
- joista kunnan tuottamassa perhepäivähoidossa	18	20	12
- joista kunnan tukemassa yksityisessä päivähoidossa	144	143	146
o palvelusetelillä	91	90	95
o yksityisen hoidon tuella	50	50	50
o ostopalveluna (ruotsinkielinen)	3	3	1
- joista esiopetuksessa	198	201	203
o varhennettu esiopetus			4
o ostopalveluna (ruotsinkielinen)		0	2
- joista esiopetuksen lisäksi päivähoidossa	168	170	167
o ostopalveluna (ruotsinkielinen)		0	1

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Varhaiskasvatus

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	659 548	655 200	617 100	-5,8 %	617 100	617 100	617 100
Toimintakulut	-14 164 661	-14 796 600	-14 679 300	-0,8 %	-14 986 700	-15 329 600	-15 680 900
Toimintakate	-13 505 113	-14 141 400	-14 062 200	-0,6 %	-14 369 600	-14 712 500	-15 063 800

Perhepäivähoito

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	23 386	22 200	17 700	-20,3 %	17 700	17 700	17 700
Toimintakulut	-548 199	-661 700	-578 800	-12,5 %	-545 500	-557 300	-569 600
Toimintakate	-524 813	-639 500	-561 100	-12,3 %	-527 800	-539 600	-551 900

Esiopetus

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	44 715	44 800	34 400	-23,2 %	34 400	34 400	34 400
Toimintakulut	-2 585 072	-2 559 300	-2 632 600	2,9 %	-2 714 600	-2 776 700	-2 841 600
Toimintakate	-2 540 357	-2 514 500	-2 598 200	3,3 %	-2 680 200	-2 742 300	-2 807 200

Esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	109 229	116 700	145 200	24,4 %	145 200	145 200	145 200
Toimintakulut	-1 491 349	-1 277 100	-1 352 700	5,9 %	-1 370 600	-1 402 200	-1 433 900
Toimintakate	-1 382 120	-1 160 400	-1 207 500	4,1 %	-1 225 400	-1 257 000	-1 288 700

Perusopetuspalvelut

Vastuutaho: Sanna Plit-Rehula, perusopetuksen rehtori; Minna Tsutsunen, erityisopetuksen rehtori; Anssi Vidman, perusopetuksen rehtori

Vastuualuepäällikön katsaus

Perusopetuksen vastuualue muodostuu eteläisestä ja pohjoisesta vastuualueesta sekä Kankaan erityiskoulusta. Vuonna 2027 perusopetuksen vastuualueen toiminnan keskeisenä tavoitteena on turvata laadukas, yhdenvertainen ja vaikuttava perusopetus kaikille hollolalaisille oppilaille. Toimintaa ohjaavat kunnan strategiset tavoitteet, lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen, oppimistulosten vahvistaminen sekä taloudellisesti kestävien ratkaisujen toteuttaminen. Vastuualue jatkaa opetuksen, oppimisen tuen ja hyvinvointia edistävien toimintamallien kehittämistä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Peruskoulussa on vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko 7–16-vuotiaiden ikäluokalle. Esiopetus toteutetaan varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyönä alkuluokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa. Kouluilla järjestetään myös perusopetuslain mukaista koululaisten iltapäivätoimintaa.

Palvelualueella seurataan Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen sekä muiden tahojen kehittämishankkeita ja pyritään niihin hankkeisiin, jotka palvelevat palvelualueen omaa toimintaa. Kehittämishankkeiden avulla pyritään löytämään uusia toimintamalleja tukemaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia.

Perusopetuksen toimintaympäristössä korostuvat oppilasmäärien kehityksen seuranta, oppimisen tuen uudistusten toimeenpanto sekä lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvät tarpeet. Samanaikaisesti osaamisen kehittäminen sekä taloudellisten resurssien hallinta edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja ennakoivaa toimintaa. Perusopetuksen palveluja kehitetään siten, että ne vastaavat oppilaiden tarpeisiin ja tukevat jokaisen lapsen oppimista lähikouluperiaatetta vahvistaen.

Vastuualueen palvelusuunnitelma 2027

Vuoden 2027 keskeisiä painopisteitä ovat: liikunnallisen elämäntavan edistäminen, oppimisen tuen toimintamallien vakiinnuttaminen sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen.

Liikunnallisen elämäntavan edistämistä koskeva Perusopetuslain muutos astui voimaan 1.8.2026. Liikunnallisen elämäntavan säännöksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten liikkumista esiopetuksen ja perusopetuksen aikana sekä tukea ja parantaa lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lisäksi se vahvistaa liikunnan merkitystä esiopetuksen ja peruskoulujen toimintakulttuurissa ja kokonaisvaltaisena elämäntaitona. Oppimisen tuen uudistus tuli voimaan 1.8.2025 ja keskeistä toimintaa vastuualueella on uudistuksen toimintamallien vakiinnuttaminen ja vaikuttavuuden arviointi. Hollolan visiona on vahva kokemus osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Perusopetuksessa painopisteenä on arvostavat kohtaamiset ja sujuvat arjen palvelut yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Vuonna 2027 perusopetuksen palvelualueen tavoitteena on varmistaa, että jokainen oppilas saa tarvitsemansa tuen ja mahdollisuuden kasvaa, oppia ja onnistua. Toimintaa kehitetään yhteistyössä huoltajien, henkilöstön ja muiden toimijoiden kanssa. Keskeistä on ylläpitää korkeatasoista opetusta, vahvistaa hyvinvointia sekä huolehtia palvelujen taloudellisesta kestävydestä muuttuvissa olosuhteissa. Perusopetus tukee näin osaltaan Hollolan strategista tavoitetta olla hyvinvoiva ja vetovoimainen kunta lapsille, nuorille ja perheille.

Lukutaitotyön integroimista jatketaan osana koulujen monialaisia oppimiskokonaisuuksia, jolla tuetaan Kansallisen lukutaitostrategian 2030 tavoitteita. Lukutaito ja monilukutaito nähdään perustaitona, joka liittyy olennaisesti kaikkeen oppimiseen kaikissa oppiaineissa ja eri oppimisympäristöissä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden valmiuksia lukea, tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä sekä kehittää kriittistä ajattelua ja vastuullista osallistumista nykypäivän monimuotoisessa mediaympäristössä. Kouluissa toteutettavien monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhteydessä vahvistetaan lukutaitotyötä luokkakohtaisilla teemoilla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan tukemalla lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia monialaisella yhteistyöllä, varhaisella tuella ja palvelujen yhteensovittamisella. Kouluyhteisöjen toimintakulttuuria kehitetään siten, että lasten ja nuorten osallisuus, vaikuttamismahdollisuudet ja kuulluksi tuleminen vahvistuvat koulun arjessa ja päätöksenteon valmistelussa.

Perusopetus on mukana erilaisissa valtakunnallisissa hankkeissa. Vuoden 2027 aikana jatkuvat seuraavat hankkeet: Koulutuksen laadun parantaminen sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tasa-arvon edistäminen Hollolassa 2024–2027, Koulun kerhotoiminnan kehittäminen sekä Luonnostaan liikkeessä 31.5.2027 asti. Perusopetuksessa seurataan aktiivisesti avautuvia hankkeita ja niitä haetaan, mikäli niiden katsotaan palvelevan perusopetuksen kehittämistyötä. Perusopetus osallistuu edelleen myös aktiivisesti Päijät-Hämeen seudullisiin perusopetuksen kehittämis- ja yhteistyöryhmiin.

Kaikissa kouluissa on käytössä osana sitouttavaa kouluyhteisötyötä Päijät-Hämeen kuntien yhteinen poissaoloihin puuttumisen malli. Mallin avulla puututaan poissaoloihin, poissaoloista ilmoitetaan huoltajille ja tarvittaessa tehdään tukitoimia. 1.8.2026 alkaen kaikissa kouluissa on otettu käyttöön Päijät-Hämeen kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastainen toimintamalli Turvallinen koulupäivä Päijät-Hämeessä hankkeen 31.3.2025–31.7.2027 mukaisesti.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2028-2030

Perusopetuksen talouden suunnittelussa korostuvat toimintojen vaikuttavuus, resurssien tehokas kohdentaminen sekä palvelujen laadun säilyttäminen. Henkilöstö muodostaa edelleen vastuualueen tärkeimmän voimavaran, ja resurssien kohdentamisessa painotetaan opetuksen ydintehtävää, oppimisen tukea sekä oppilaiden hyvinvointia ja osallisuutta tukevia palveluja. Toimintaa arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti siten, että palvelut voidaan järjestää kestäväällä tavalla myös tulevana vuosina. Kunnan osallisuustyö ja sen kehittäminen vastuualueella jatkuvat hyvinvointisuunnitelman mukaisesti.

Perusopetuksen palvelualue jatkaa turvallisten, terveellisten ja pedagogisesti tarkoituksenmukaisten oppimisympäristöjen kehittämistä. Tilaratkaisuissa huomioidaan palveluverkon tarpeet sekä oppilasennusteiden kehitys.

Suunnitteluvuosina 2028-2030 perusopetuksen palvelualueen tavoitteena on varmistaa, että jokainen oppilas saa tarvitsemansa tuen ja mahdollisuuden kasvaa, oppia ja onnistua. Toimintaa kehitetään yhteistyössä huoltajien, henkilöstön ja muiden toimijoiden kanssa. Keskeistä on ylläpitää korkeatasoista opetusta, vahvistaa hyvinvointia sekä huolehtia palvelujen taloudellisesta kestävydestä muuttuvissa olosuhteissa. Perusopetus tukee näin osaltaan Hollolan strategista tavoitetta olla hyvinvoiva ja vetovoimainen kunta lapsille, nuorille ja perheille.

Tuloslaskelma

Sitova toimintakate

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	1 920 277	1 737 700	1 683 600	-3,1 %	1 683 600	1 683 600	1 683 600
Myyntituotot	1 708 199	1 535 700	1 499 600	-2,4 %	1 499 600	1 499 600	1 499 600
Maksutuotot	150 375	149 500	150 000	0,3 %	150 000	150 000	150 000
Tuet ja avustukset	16 401	18 500	18 500	0,0 %	18 500	18 500	18 500
Muut toimintatuotot	45 302	34 000	15 500	-54,4 %	15 500	15 500	15 500
Toimintakulut	-34 424 890	-34 419 000	-34 002 900	-1,2 %	-34 492 000	-35 269 800	-36 064 300
Henkilöstökulut	-16 190 001	-16 902 600	-16 451 600	-2,7 %	-16 721 300	-17 139 400	-17 567 100
Palkat ja palkkiot	-13 113 820	-13 676 200	-13 289 100	-2,8 %	-13 510 600	-13 848 500	-14 194 300
Henkilösivukulut	-3 076 181	-3 226 400	-3 162 500	-2,0 %	-3 210 700	-3 290 900	-3 372 800
Eläkekulut	-2 639 190	-2 713 700	-2 663 400	-1,9 %	-2 704 300	-2 772 300	-2 841 500
Muut henkilösivukulut	-436 992	-512 700	-499 100	-2,7 %	-506 400	-518 600	-531 300
Palvelujen ostot	-10 601 785	-10 013 900	-10 858 000	8,4 %	-11 048 900	-11 269 400	-11 494 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-663 142	-667 500	-611 000	-8,5 %	-623 200	-635 500	-648 000
Muut toimintakulut	-6 969 962	-6 835 000	-6 082 300	-11,0 %	-6 098 600	-6 225 500	-6 355 200
Toimintakate	-32 504 613	-32 681 300	-32 319 300	-1,1 %	-32 808 400	-33 586 200	-34 380 700
Rahoitustuotot ja -kulut	-489	0	0	0,0 %	0	0	0
Vuosikate	-32 505 102	-32 681 300	-32 319 300	-1,1 %	-32 808 400	-33 586 200	-34 380 700
Poistot ja arvonalentumiset	-10 068	-17 500	-13 400	-23,4 %	-11 100	-400	-300
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 068	-17 500	-13 400	-23,4 %	-11 100	-400	-300
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-32 515 170	-32 698 800	-32 332 700	-1,1 %	-32 819 500	-33 586 600	-34 381 000

Erittely määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetutuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Kankaan loma-ajantoiminnan järjestämisen päättyminen	-35
Toimintakulut	
Vuokrakustannusten vähennys	-807
IT-laitteiden vuokrakustannusten kasvu	54
Erilaisten materiaalmäärärahojen vähentyminen	-27
Ateriakustannusten vähennys	-14
Kotikuntakorvausmenojen kasvu	625
Koulukuljetuskustannusten vähentyminen	-100
ICT-palvelujen kustannusnousu	298

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027
Perusopetuspalvelut			
Lapsia perusopetuksessa	2 251	2 260	2 130
Lapsia koululaisten iltapäivätoiminnassa	177	180	170
Varhennettu oppivelvollisuus			2
Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella			25
Oppilaskohtaista tukea saavien oppilasmäärä		500	330
Oppilaiden poissaolojen määrä, alle/tuntia		115 000	100 000
Vaille jatko-opintopaikkaa jääneiden määrä		0	0
Oppilaiden määrä, jotka kokevat terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista %		22	15

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Perusopetus yhteiset palvelut

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	999 680	1 469 700	1 451 100	-1,3 %	1 451 100	1 451 100	1 451 100
Toimintakulut	-8 831 297	-8 774 200	-7 886 500	-10,1 %	-8 087 100	-8 252 500	-8 420 900
Toimintakate	-7 831 618	-7 304 500	-6 435 400	-11,9 %	-6 636 000	-6 801 400	-6 969 800

Pohjoinen perusopetus

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	181 280	0	0	0,0 %	0	0	0
Toimintakulut	-12 489 107	-11 877 700	-11 911 500	0,3 %	-11 948 400	-12 226 500	-12 510 000
Toimintakate	-12 307 827	-11 877 700	-11 911 500	0,3 %	-11 948 400	-12 226 500	-12 510 000

Eteläinen perusopetus

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	105 417	0	0	0,0 %	0	0	0
Toimintakulut	-9 356 251	-9 528 500	-10 377 700	8,9 %	-10 540 200	-10 783 800	-11 033 000
Toimintakate	-9 250 834	-9 528 500	-10 377 700	8,9 %	-10 540 200	-10 783 800	-11 033 000

Kankaan koulu

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	493 676	124 500	97 500	-21,7 %	97 500	97 500	97 500
Toimintakulut	-3 140 674	-3 432 700	-3 018 700	-12,1 %	-3 090 300	-3 163 300	-3 238 300
Toimintakate	-2 646 998	-3 308 200	-2 921 200	-11,7 %	-2 992 800	-3 065 800	-3 140 800

IP-toiminta

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	140 225	143 500	135 000	-5,9 %	135 000	135 000	135 000
Toimintakulut	-607 561	-805 900	-808 500	0,3 %	-826 000	-843 700	-862 100
Toimintakate	-467 336	-662 400	-673 500	1,7 %	-691 000	-708 700	-727 100

Vapaa-aikapalvelut

Vastuutaho: Lassi Puodinketo, vapaa-aikapäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoavat tekemistä ja toimintaa vapaa-ajalla, tukea työelämän alkutaipaleella ja apua haastavissa elämäntilanteissa Hollolassa nuorisotyö näkyy vahvasti myös perusopetuksen arjessa. Keskeiset toimintamallit ovat etsivä nuorisotyö ja kouluilla tehtävä nuorisotyö. Kaikessa toiminnassa pyritään saumattomaan lapsen ja nuoren kasvua tukevaan toimintaan.

Kirjastopalvelut

Hollolan kirjasto kuuluu Päijät-Hämeen Lastukirjastoihin. Toimintaa järjestetään pääkirjastolla Salpakankaalla sekä kahdella sivukirjastolla Kalliolassa ja Hämeenkoskella sekä kirjastoautolla. Kirjastossa on tarjolla lehtiä, kirjoja, musiikkia, elokuvia ja muita aineistoja, joihin voi tutustua paikan päällä tai lainata kotiin. Kirjaston tiloissa voi opiskella, harrastaa ja oleskella. Siellä järjestetään myös opastuksia, neuvontaa, tapahtumia ja näyttelyitä. Yhteisöllinen kirjasto Salpakankaalla on monien yhdistysten keskeinen toimintaympäristö tarjoten erilaisia kokous- ja seminaarituloja kuntalaisten käyttöön.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut järjestävät monipuolisia liikuntamahdollisuuksia, ohjattua liikuntaa ja terveysneuvontaa kuntalaisille. Liikuntapalveluiden liikuntakalenteri liikuttaa satoja kuntalaisia viikoittain liikuntatreffeillä, ohjatuilla ryhmäliikuntatunneilla, liikkumisen tukea tarjoavissa matalan kynnyksen kuntosaliryhmissä. Liikuntapalvelut pyrkivät aktiivisesti toimintakauden aikana mukauttamaan tarjontaansa vastaamaan kuntalaisten toiveita ja erityistarpeita.

Kulttuuripalvelut

Kulttuurista työtä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä useiden eri kunnan yksiköiden sekä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa. Kulttuuripalvelut koordinoivat Hollolan kunnan kulttuurikasvatusohjelman toteutumista perusopetuksessa, lasten kulttuurikeskus Efektin toimintaa sekä harrastamisen Suomen mallin mukaisen toiminnan järjestämistä Hollolassa. Kulttuuripalvelut toimivat keskeisenä tapahtumatuo-antaa organisoivana ja toteuttavana toimijan yhteistyössä muiden palvelualueiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Piipahlus

Asiointipiste Piipahlus on Hollolan kunnan asiakaspalvelupiste, jossa annetaan yleisneuvontaa kunnan toimintaan liittyen. Piipahlus sijaitsee Hollolan kunnan pääkirjaston tiloissa. Asiointipisteessä voi hoitaa kunnan ja muiden toimijoiden palveluihin liittyviä asioita. Asiointipiste on myös eri palveluiden ja tapahtumien tietopankki ja palvelupisteestä voi hakea ja sinne voi palauttaa eri palveluihin liittyviä lomakkeita. Asiointipisteen palveluneuvojat hoitavat myös Kelan avustavia asiakaspalvelutehtäviä (yleisneuvonta, esitteiden jako, lomakkeiden jako ja vastaanotto).

Hyvinvoinnin koordinointi ja osallisuus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeisiä tehtäviä ja työtä toteutetaan kunnan kaikilla palvelualueilla. Työ koostuu erilaisista tehtävistä, joiden tavoitteena on muun muassa kuntalaisten terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Hyte-työn toteutumisesta vastaa kunnan hyvinvointikoordinaattori yhteistyössä osallisuuskoordinaattorin kanssa. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tiimissä työskentelee myös senioriohjaaja, joka tarjoaa neuvontaa ja opastuspalveluita kunnan ikäihmisille, sekä kehittää senioripalveluita ja niiden saatavuutta Hollolassa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma 2027

Vuonna 2027 vapaa-aikapalveluiden kokonaisuudessa painottuvat palveluiden saavutettavuus, sujuvat asiakasprosessit sekä eri palvelukokonaisuuksien yhteensovittaminen. Liikuntapalvelut tarjoavat kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia omatoimiseen ja ohjattuun liikuntaan sekä tukevat hyvinvointia liikuntaneuvonnan ja eri-ikäisille suunnattujen palveluiden avulla. Uimahalli toimii keskeisenä liikuntapalveluiden palvelupisteenä. Uimahallin kahvila- ja lipunmyyntitoiminnan taustalla toimivan nuorten työpaja Osuman sijoittuminen elinvoiman palvelualueelle edellyttää palvelualueiden välistä selkeää yhteistyötä. Tavoitteena on turvata uimahallin asiakaspalvelu-, kahvila- ja lipunmyyntitoiminnan toimivuus sekä palvelun käyttäjien että nuorten työelämäpolkuja tukevan toiminnan näkökulmasta.

Seniorityössä, osallisuustyössä ja hyvinvoinnin koordinoinnissa hyödynnetään ohjausta, neuvontaa, yhteisöllistä toimintaa ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Palveluja toteutetaan yhteistyössä kunnan muiden palveluiden, yhdistysten ja paikallisten kumppaneiden kanssa.

Nuorisopalveluiden keskeiset työmuodot ovat avoin tilatyö, etsivä nuorisotyö ja kouluilla tehtävä nuorisotyö. Nuorisotyön tavoitteena on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta sekä tarjota turvallisia ja helposti saavutettavia kohtaamisen paikkoja nuorten arjessa. Avoin tilatyö Salpakankaalla, Hämeenkoskella ja Kalliolassa muodostaa nuorisopalveluiden näkyvän perustan. Sitä täydentävät kouluympäristössä tehtävä nuorisotyö, etsivä nuorisotyö sekä loma-aikoihin ja ryhmätoimintoihin liittyvät palvelut. Vuonna 2027 kehitetään tehostettua nuorisotyötä sekä kootaan ja yhtenäistetään nuorisopalveluiden perehdyttämismateriaaleja. Työn tavoitteena on vahvistaa yhteisiä toimintatapoja, palveluiden vaikuttavuutta ja henkilöstön perehtymistä palvelukokonaisuuden käytäntöihin.

Palvelupiste Piipahlus toimii kunnan keskitettynä asiakaspalvelupisteenä pääkirjaston yhteydessä. Piipahluksessa annetaan yleisneuvontaa kunnan palveluihin liittyen, hoidetaan palveluohjausta, tilavarauksia sekä lomakkeisiin ja hakemuksiin liittyvää neuvontaa. Palvelua toteutetaan käytettävissä olevan henkilöstöresurssin mukaisesti siten, että saavutettavuus ja asiakaspalvelun sujuvuus turvataan mahdollisimman hyvin.

Kirjastopalvelut tarjoavat kuntalaisille yhdenvertaisia mahdollisuuksia lukemiseen, tiedonhakuun, oppimiseen, opiskeluun, harrastamiseen ja yhteisölliseen oleskeluun. Palveluja tuotetaan pääkirjastolla, Kalliolan ja Hämeenkosken kirjastoissa sekä kirjastoautossa. Kirjaston tilat toimivat myös kuntalaisten, yhdistysten ja muiden toimijoiden kohtaamis- ja tapahtumaympäristöinä. Vuonna 2027 kirjastopalveluiden painopiste on peruspalveluiden laadukkaassa toteuttamisessa ja palveluiden kehittämisessä kuntalaisten tarpeiden pohjalta.

Kulttuuripalvelut kehittävät tapahtumatoimintaa, koordinoivat kulttuurikasvatusohjelmaa sekä vastaavat Harrastamisen Suomen mallin hankkeen koordinoinnista ja toteuttamisesta yhteistyössä koulujen, kunnan muiden palveluiden, yhdistysten ja muiden kumppaneiden kanssa. Kulttuuripalvelut kokoavat ja mahdollistavat paikallista tapahtumatuohtantoa sekä vahvistavat kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin. Vuonna 2027 painopisteinä ovat tapahtumatoiminnan suunnitelmallinen kehittäminen, yhteistyöverkostojen hyödyntäminen sekä kulttuurikasvatuksen ja harrastustoiminnan saavutettavuuden turvaaminen eri ikäisille kuntalaisille.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2028-2030

Vapaa-aikapalvelut kehittävät palvelutarjontaa aktiivisesti kouluttamalla henkilöstöä sekä hakemalla ulkopuolista rahoitusta erilaisista rahoitushauista. Toteutuvista peruskorjauksista, lakimuutoksista tai muista force majour -syistä aiheutuviin palvelukokonaisuuden muutoksiin varaudutaan tilanteen vaatimalla tavalla, ensisijaisesti olemassa olevaa työntekijäresurssia ja heidän tehtävänkuviaan päivittäen.

Tuloslaskelma

Sitova toimintakate

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	396 654	815 600	681 200	-16,5 %	684 200	687 100	690 100
Myyntituotot	252 214	291 300	195 900	-32,7 %	198 900	201 800	204 800
Maksutuotot	0	400 000	350 000	-12,5 %	350 000	350 000	350 000
Muut toimintatuotot	144 440	124 300	135 300	8,8 %	135 300	135 300	135 300
Toimintakulut	-3 661 696	-5 563 800	-5 432 700	-2,4 %	-5 552 400	-5 670 400	-5 791 100
Henkilöstökulut	-1 469 241	-1 837 200	-1 641 300	-10,7 %	-1 686 300	-1 728 400	-1 771 600
Palkat ja palkkiot	-1 190 523	-1 493 200	-1 322 700	-11,4 %	-1 360 000	-1 393 900	-1 428 800
Henkilösivukulut	-278 718	-344 000	-318 600	-7,4 %	-326 300	-334 500	-342 800
Eläkekulut	-239 381	-287 900	-268 800	-6,6 %	-275 400	-282 400	-289 200
Muut henkilösivukulut	-39 338	-56 100	-49 800	-11,2 %	-50 900	-52 100	-53 600
Palvelujen ostot	-526 767	-921 800	-935 500	1,5 %	-953 800	-972 200	-991 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-244 485	-273 700	-256 500	-6,3 %	-261 000	-265 600	-270 300
Avustukset	-157 700	-156 900	-160 000	2,0 %	-163 200	-166 500	-169 800
Muut toimintakulut	-1 263 502	-2 374 200	-2 439 400	2,7 %	-2 488 100	-2 537 700	-2 588 200
Toimintakate	-3 265 043	-4 748 200	-4 751 500	0,1 %	-4 868 200	-4 983 300	-5 101 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 593	0	0	0,0 %	0	0	0
Vuosikate	-3 266 636	-4 748 200	-4 751 500	0,1 %	-4 868 200	-4 983 300	-5 101 000
Poistot ja arvonalentumiset	-4 272	-13 000	-12 600	-3,1 %	-12 600	-3 100	0
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 272	-13 000	-12 600	-3,1 %	-12 600	-3 100	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 270 908	-4 761 200	-4 764 100	0,1 %	-4 880 800	-4 986 400	-5 101 000

Erittely määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetutuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Uimahallin lipputulot	-50
Muut myyntituotot, työpakahviloiden siirtyminen Elivoiman palvelualueelle	-109
Kärkölen kirjastoyhteistyösopimuksen päättyminen	-12
Toimintakulut	
Sopimus uimahallin lipunmyynnin aukiolosta, sisäinen korvaus Elinvoiman palvelualueelle	20
Tilojen vuokrakustannusten kasvu	62
ICT-palvelujen kustannusten vähennys	-14
Henkilöstökulut, työpakahviloiden siirtyminen Elivoiman palvelualueelle	-143
Muut kulut, työpakahviloiden siirtyminen Elivoiman palvelualueelle	-69

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP2025	TA2026	TA2027
Kirjastopalvelut			
Lainausten määrä	292 929	280 000	280 000
Kävijöiden määrä	222 290	215 000	215 000
Kirjastopalvelut / Kirjastojen aukioloaika eriteltynä 2021 alkaen			
omatoimiaika (tuntia/viikko)	132	132	132
kirjastoauto (tuntia/vuosi/keskimäärin), 60 pysäkkiä	532	513	513
palveluaika (tuntia/viikko)	76	76	76
Liikuntapalvelut			
Uimahallin kävijämäärä (käyntikertojen lukumäärä)	0	80 000	80 000
Uimakoulutoimintaan osallistuvien lukumäärä	113	150	150
Kunnan järjestämien ryhmäliikuntatuntien määrä		960	960
Nuorisopalvelut			
Nuorisotyön piiriin kuuluvien ikäluokka (0–28- vuotiaat) / lukumäärä	6 108	6 132	6 155
Etsivän nuorisotyön kontaktien lukumäärä		150	150

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Kirjastopalvelut

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	27 290	32 400	15 400	-52,5 %	15 400	15 400	15 400
Toimintakulut	-988 087	-1 080 800	-1 085 400	0,4 %	-1 109 400	-1 133 700	-1 158 700
Toimintakate	-960 797	-1 048 400	-1 070 000	2,1 %	-1 094 000	-1 118 300	-1 143 300

Kulttuuripalvelut

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	4 926	1 500	1 500	0,0 %	1 500	1 500	1 500
Toimintakulut	-214 333	-417 800	-430 700	3,1 %	-439 900	-449 400	-459 000
Toimintakate	-209 407	-416 300	-429 200	3,1 %	-438 400	-447 900	-457 500

Liikuntapalvelut

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	155 636	521 500	527 500	1,2 %	527 500	527 500	527 500
Toimintakulut	-1 316 871	-2 532 100	-2 597 900	2,6 %	-2 650 600	-2 704 300	-2 759 500
Toimintakate	-1 161 235	-2 010 600	-2 070 400	3,0 %	-2 123 100	-2 176 800	-2 232 000

Asiointipiste Piipahlus

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	157 272	140 600	125 700	-10,6 %	128 700	131 600	134 600
Toimintakulut	-157 272	-140 600	-125 700	-10,6 %	-128 700	-131 600	-134 600

Hyvinvoinnin koordinointi

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	3 250	2 500	3 000	20,0 %	3 000	3 000	3 000
Toimintakulut	-106 154	-140 500	-152 800	8,8 %	-156 200	-159 900	-163 600
Toimintakate	-102 904	-138 000	-149 800	8,6 %	-153 200	-156 900	-160 600

Vapaa-aikapal yhteiset palv

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	208	0	0	0,0 %	0	0	0
Toimintakulut	-335 001	-376 000	-398 800	6,1 %	-411 700	-420 900	-430 100
Toimintakate	-334 794	-376 000	-398 800	6,1 %	-411 700	-420 900	-430 100

Nuorisopalvelut

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029	Talous- suunnitelma 2030
Toimintatuotot	48 073	117 100	8 100	-93,1 %	8 100	8 100	8 100
Toimintakulut	-543 979	-876 000	-641 400	-26,8 %	-655 900	-670 600	-685 600
Toimintakate	-495 907	-758 900	-633 300	-16,6 %	-647 800	-662 500	-677 500

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue edistää valtuuston kokouksessaan 19.12.2024 § 75 hyväksymää ilmastosuunnitelmaa.

Osallisuus

Osallisuuden toimenpiteet	
Osallisuutta edistetään palvelu- ja organisaatorajat ylittävällä yhteistyöllä	Kuvaus: Intraan suunnitellaan ja toteutetaan osallisuuden aineistopaketti henkilöstön osaamisen vahvistamiseksi ja osallisuustyön tueksi arjessa. Tavoiteaikataulu: 1-12/2027
Vastuutaho: Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä	
Osallisuustyö etenee osallisuusohjelman mukaisesti	Kuvaus: Kunnassa on laadittu osallisuusohjelma. Tavoiteaikataulu: 1-12/2027
Vastuutaho: Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä	

Riskien hallinta

Riskit		
Riski	Vaikutus (1-4)	Todennäköisyys (1-4)
Kiinteistöt ja rakennukset	2	2
Strateginen riski	Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö (rakennukset, piha-alueet)	
Hallintatoimenpiteet	Suunnittelu, rakentaminen / varustaminen, valvonta / ylläpito, raportointijärjestelmät, kuntokartoitukset, toimenpiteet ongelmien johdosta. Toimialan riskienhallinta - ja turvallisuussuunnitelmatyöryhmien työ.	
Vaikutus	Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö (rakennukset, piha-alueet)	
Vastuutaho	Suunnittelijat, käyttäjät, ylläpitäjät, valvojat, työryhmiin nimetyt	
Riski	Vaikutus (1-4)	Todennäköisyys (1-4)
Henkilöriskit	2	2
Strateginen riski	Sisäilmaongelmat, tapaturmat, tuottamukselliset teot, jaksaminen, sitoutuminen/asenne, osaavan työvoiman saatavuus	
Hallintatoimenpiteet	Valvonta/seuranta. Asioihin ajoissa reagoiminen. Koulutus/perehdytys. Tiedonkulun kehittäminen, yms. Toimialan riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelmatyöryhmien työ. Aktiivinen rekrytointi.	
Vaikutus	Sisäilmaongelmat, tapaturmat, tuottamukselliset teot, jaksaminen, sitoutuminen/asenne, osaavan työvoiman saatavuus	
Vastuutaho	Koko henkilöstö sekä osin vastuuesimiehistö, työryhmiin nimetyt	

Riski		Vaikutus (1-4)	Todennäköisyys (1-4)
Järjestelmiin liittyvät riskit		2	2
Strateginen riski	Muuntautumis - ja integraatiokyky toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista johtuen		
Hallintatoimenpiteet	Ennakoiva seuranta ja reagointi muutostarpeisiin. Tiivis yhteistyö tietohallintopalveluiden kanssa.		
Vaikutus	Muuntautumis - ja integraatiokyky toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista johtuen		
Vastuutaho	SIHY johtoryhmä, tietohallinto		

Kiinteistöihin ja piha-alueisiin liittyviin riskeihin etsitään ratkaisuja yhdessä eri toimialojen edustajien kesken (tekninen, sivistys- ja hyvinvointipalvelut, ympäristöterveydenhuolto, työsuojaus, ja niin edelleen).

Palvelualueen henkilöriskit liittyvät asiakkaisiin (toimintaympäristön turvallisuus/lapset, nuoret, huoltajat) sekä henkilöstöön (tapaturmat, sairastuneisuus, jaksaminen, osaaminen, motivoituneisuus ja muutosvalmius). Muutosjohtamisen ja resursoinnin merkitys korostuvat jatkossa.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen investoinnit

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue						
Menot	-38 297 €	-100 000 €	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Tulot	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Netto	-38 297 €	-100 000 €	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €